

A 21. SZÁZAD SZAKRALITÁSA

*Az újpesti Új Vásárcsarnok
és Kulturális Rendezvényközpontról*

*Szöveg: ZÖLDI ANNA
Építészet: FIRKA STÚDIÓ
Fotó: SCHÖFF GERGELY, HAJDÚ JÓZSEF*

AZ ÚJ PIAC ÉS RENDEZVÉNYTÉR EGY ÚJ IGÉNYEKKEL FELLÉPŐ KORSZAK EMBLEMATIKUS ALKOTÁSA. IGAZÁN CSAK A TELJES KONCEPCIÓ BEFEJEZÉSÉVEL NYERI MAJD EL AZ ÉRTELMÉT, NOHA AZ ÖNMAGÁBAN VETT ÉRTÉKEI MÁR MOST MEGMUTATKOZNAK: KÉT, NAGYON IS ELTÉRŐ HASZNÁLATI MÓD SZERVEZŐDIK EGYSÉGBE, MEGŐRIZVE SAJÁT INTEGRITÁSÁT.

^ Másol már bevált zöld megoldások csalogatják a helyieket

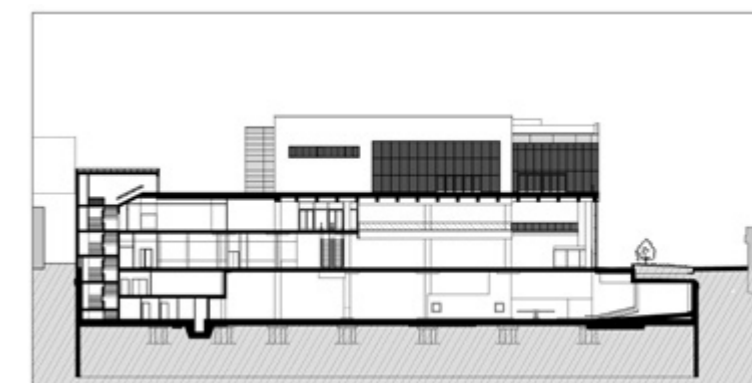
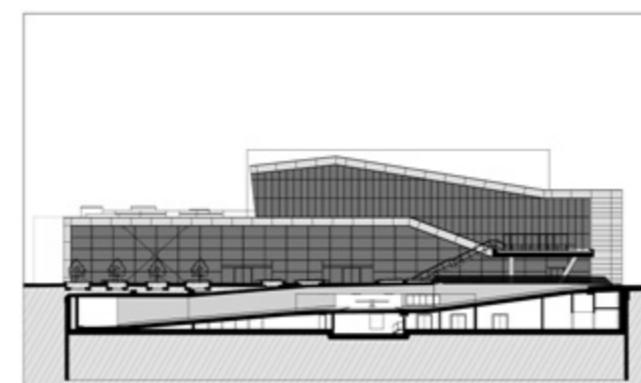
∨ Két, nagyon eltérő használati mód szerveződik egységbe

M

Manapság egyre több diskurzus folyik arról, művészet-e az építészet. Kétségtelen, hogy egyfajta profanizálódásnak lehetünk tanúi, amit egyesek elbizonytalanodva, mások harcossá ellenállással vesznek tudomásul. Az építés szakma művelőiben mindenképp egyfajta identitásválságot, szerepvárat okoz, hogy nem a világminőség rendjének vetületét fogalmazzák anyagba nap, mint nap a monitorok mellett. A feladat sokkal inkább humán, működő és élhető terek létrehozása, a 21. század bőkezű építészeti

lehetőségeivel lekerített térkialakítás. Megrázó építészeti manifesztum helyett okos házak születnek – a tavaly nyáron átadott, és immár belakott Újpesti Piac és Rendezvénytér sok elismerést bezsebelt épülete pontosan erre példa. A feladat komplex urbanisztikai problémára keresett választ. Újpest hajdani főtere tartalmazta a klasszikus kisvárosi központok minden kellékét: volt temploma, városházája, kisebb szolgáltató épületei, parkja és piaca, igaz némiképp fura, esetleges konstellációban. A környék

hagyományosan alacsony, kisvárosias beépítésű, a huszadik század végi hozzáépítések is ezt a léptéket követték, még ha panelből épültek is. Az utóbbi évek fejlesztései azonban más irányba mutatnak a területen, intenzívebb és magasabb szintszámú beépítéssel, és külföldön bevált zöld megoldásokkal igyekeznek ide csalogatni a magasabb presztízsű lakosságot. Ehhez minőségi közösségi tér is dukál, vélhetően ez motiválhatta a kerület vezetését, amikor a Szent István tér radikális megújítása mellett döntött.

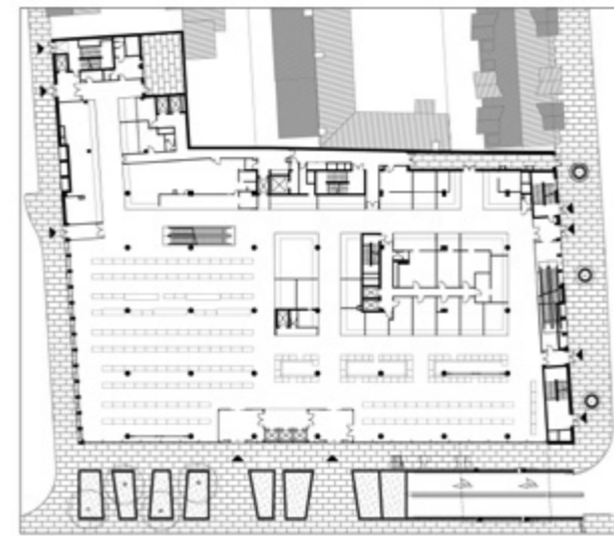
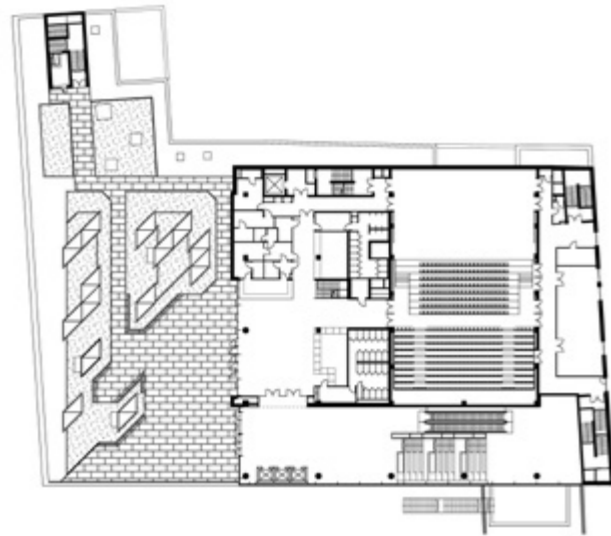

Komplex urbanisztikai problémára keres választ

Tanulmányok bizonyítják, hogy a fogyasztás helyszínei kulturális potenciált is hordoznak

Az új vásárcsarnokot tervező Firka Stúdió 2013-tól kezdve, generáltervezőként vesz részt a folyamatban, melynek első ütemeként a Város-Teampannon tervei alapján már 2010-ben megújult a térnek a főútvonallal szomszédos, a templom és a Városháza közvetlen környezetét jelentő, parkosított része. A következő ütemben a közösségi funkciók befogadása érdekében a tér közepét elfoglaló régi piac-csarnok elbontása mellett döntöttek. Az új piac nem ennek helyére került, hanem a teret a templommal szemben lezáró ellenpontként egy többszörös ingatlan-csere után megszerzett, beépített telekre. A két pólus – a templom és az „agora” között egy következő ütemben kortárs köztér jön majd létre, sokféle funkcióra lehetőséget adó, több szintben megmozgatott téri megoldásokkal. Az új Piac és Rendezvénytér tehát csak egy – bár meghatározó – eleme a teljes koncepciónak,

igazán majd annak befejezésével nyeri el értelmét. Önmagában vett értékei – melyet a bevezetőben használt „okos” jelzővel lehet leginkább jellemezni – már most megmutatkoznak. Elsősorban funkcionális összetettsége, mely miatt indokolt inkább agorának, mint piacnak nevezni. (A hasonló szervezési elvet követő Shopmarkról a 104-107. oldalakon írunk – a szerk.) Magyarországon egyelőre szokatlan az effajta párosítás, holott nem ismeretlen: számtalan tanulmány bizonyítja, hogy a plázák, vagyis a fogyasztás helyszínei milyen kulturális potenciált hordoznak. Nos, ez itt megvalósult: a piaccal egy épületben kapott helyet egy elegáns rendezvénytér, amely szekcionálható termeivel sokféle esemény befogadására alkalmas. Az okos épületben a két – nagyon is eltérő – használati mód egyértelműen szerveződik egységbe, megőrizve saját integritását. Az, hogy semmit nem kell

reménytelenül keresgéljni, legyen szó mosdókról, előadóteremről, paradicsomról vagy pizzáról, ugyancsak az okos tervezés érdeme. Magától értetődő útvonalon vezet az épület az érkezőt, ebben minden bizonnyal nagy szerepe van a szokatlanul nagyvonalú és bőkezű térhasználatnak a közlekedők és az általában „feleslegesnek” ítélt (értsd: pénzt nem hozó) terek vonatkozásában. Az okos szervezéshez tartozik, hogy a kiszolgáló funkciók, áruszállítás, parkolás mind a föld alá kerültek, a hatalmas belmagasságú, galériás piactérben kizárólag az áruk színpompás bősége jelenti a mozgalmasságot. A józanul önkorlátozó anyaghasználat – látszóbeton és alumínium – szürke tónusa értelemeszerű alap a zöldek, húsok, sajtok színes palettájának. Mindezt átszövi a fény, amely szintén bőkezűen árad a logikus, raszterben szerkesztett tér felesleges elemekkel nem szabdalva,

Józanul önkorlátozó anyaghasználat

EGY ÚJ IGÉNYEKKEL FELLÉPŐ KORSZAK EMBLEMATIKUS ALKOTÁSA

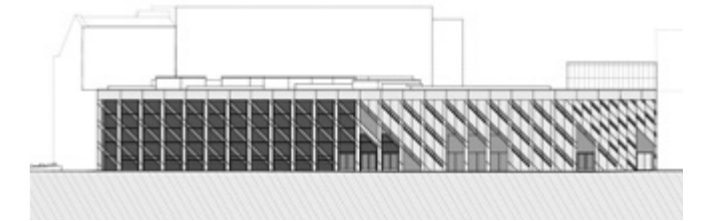
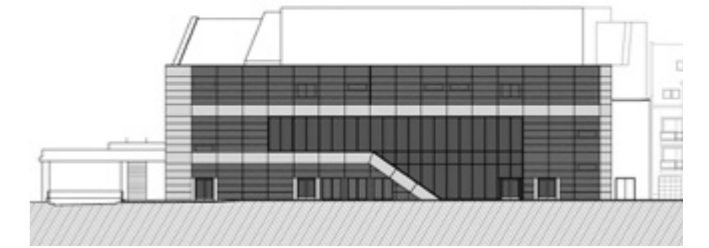
tartalmas „ürességében”. A „van” és „nincs” fény által életre keltett léptéke és dinamikája a nyilvánvalóan profán és racionális teret mégiscsak kozmikus minőségbe emeli, rációval a bevezetőben emlegetett profanizálódásra. A hasznos tér építészeti dimenziói a rendnek és a szabadságnak olyan egyensúlyával töltik meg a transzparens héjakkal lehatárolt teret, amely akár a 21. század áhitott szakralitása is lehet. Az épület megjelenésének kulcseleme a transzparencia: hatalmas üvegfelületek hivatottak összekötterést teremteni a leendő piazza, és a már megépült agora között. A homlokzat függőfalain a raszteres osztást ferde elemek játéka bontja le a környező architektúra részleteihez

illő léptékre, mely nem mellesleg az épület oldalán futó kisvárosi utca felé zárt térfal hatását kelti. Az épület előtti tér kialakítása még várat magára, az azonban már érezhető, hogy jó döntés volt a jelenlegi beépítéstől jócskán eltérő léptékű piacnak az előtte kialakított nagy, nyitott köztérrel megfelelő távlatot adni. Ennek híján a belsőben magasztalt szabadság és átláthatóság a külső megjelenésben egyelőre nem éri el a látványterveken látható könnyedséget. A leendő tér kompozíciója a látványterveken ugyancsak nagyszabású kialakítással kecsegtet. Az alapvetően a burkolt felületű köztér attrakciója az egy szint magasságban vezetett promenád, amely közvetlenül a rendezvényter

szintjére fog vezetni. Kérdés persze, hogy a sík területen mi motiválja majd a térhasználóit, hogy ide felmásszanak, ha a térszinten is eljuthatnak a céljukhoz, de az biztos, hogy a magasban vezetett sétány födémje alatt a kültéri árusok pultjai jó helyen lesznek. Ha kinyílik a tér, értelmet nyer majd az épület tömegének lépcsős tagolása is, amellyel a környező beépítéshez igyekszik igazodni. Minden igyekezet ellenére azonban az Újpesti Piac és Rendezvényter épülete vállaltan egy új igényekkel fellépő korszak emblematikus alkotása, és ez jól van így. Csak remélhető, hogy az épületet átható szabadság egyszer a társadalomban jelen lévő nyitottsággal lesz majd analóg.

> Rend és szabadság egyensúlyát teremti meg a tér építészeti dimenziói

▼ Árad be a fény a feleslegesen nem taglalt felületen

Generáltervező:
FIRKA ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ KFT.

Tervezés ideje: 2013-2018
Kivitelezés ideje: 2015-2018
Vezető tervező: BUN ZOLTÁN PHD
Építész tervezők: BALOGH BOGLÁRKA,
DOBOS ZSOLT, ERDÉLYI RÓBERT,
KONRÁD JÓZSEF, SCHÖFF GERGELY,
SÜMEGHY ÁRON

Telekterület: 4567 m²
Rendezendő közterület
(közmu- és útrekonstrukció): 4470 m²
Nettó beépített terület: 17 630 m²

